

МЕГАТРЕНД УНИВЕРЗИТЕТУ
ФАКУЛТЕТУ ЗА
КУЛТУРУ И
МЕДИЈЕ
БЕОГРАД

ЗАВРШНИ РАД НА СТУДИЈАМА ТРЕЋЕГ СТЕПЕНА ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА

На основу одлуке Сената Универзитета од _____, пошто смо проучили урађену
ДОКТОРСКУ ДИСЕРТАЦИЈУ _____ под називом:

Улога архива у културној меморији: концепти, теорије и методи очувања националног идентитета

кандидата: магистра Кикић (Мишић) Татјане подносимо следећи:
(звање, име и презиме кандидата)

РЕФЕРАТ

1. Основни подаци о кандидату, докторској дисертацији/ уметничком пројекту

(Елементарни подаци о кандидату, наслову рада, обиму и библиографским подацима)

Татјана (Мишић) Кикић дипломирала је 1997. године на Филозофском факултету у Београду, Одељење за социологију с темом „Социолошка анализа начина живота избеглица у колективном прихватном центру у Крњачи“. Мастер рад на тему „Заштита документације високошколске установе Мегатренд универзитета“, одбранила је са оценом 10 и стекла звање- мастер културолог, одсек-Управљање у култури и медијима.

Завршила међународну Архивску школу у Италији „IIAS“, у организацији Интернационалног института за архивске науке Марибор – Трст (за 2007, 2008. и 2009. годину).

У Архиву Србије запослена је од 1998. године. Стручни испит је положила 2001. године и добила звање – Архивист, а потом, 2011. стекла и стручно звање – Виши архивист.

Од јуна 2010. Године изабрана је за председника Архивистичког друштва Србије.

Од 2013. године постављена је за руководиоца Службе за заштиту документације и архивске грађе у регистратурама Архива Србије.

Аутор је бројних научних и стручних публикација, приређивач и учесник научних и стручних скупова у земљи и иностранству.

M53 „Комуникационе стратегије на афирмисању архивске грађе и архивске праксе“, *Шумадијски анали 9* (у штампи).

Приређивач је зборника радова „Летња школа архивистике“ у издању Архива Србије (2008). Приређивач је „Водича за регистратуре“ у издању Службеног гласника (2010), пројекта финансираног од стране Министарства културе и „Модернизација канцеларијског и архивског пословања у регистратурама, „Архивска грађа“ у издању Службеног гласника (2010), такође пројекта финансираног од стране Министарства културе, као и уредник речника архивске терминологије „Архиви и архивска грађа“.

Коаутор је на изради међународног електронског речника архивске терминологије 2007 – 2009. године, постављеног на сајту: www.iias-trieste-maribor.eu

Докторска дисертација кандидаткиње Татјане (Мишић) Кикић под насловом „Улога архива у културној меморији: концепти, теорије и методи очувања националног идентитета“ урађена је на 243 странице, по методологији примереној за ову врсту научног рада. Докторска дисертација садржи шест илустрација (5 фотографија и 1 графикон) и две табеле.

2. Предмет и циљ докторске дисертације/уметничког пројекта

Предмет докторске тезе су концепти, теорије и методи путем којих се могу искористити ресурси архивских организација, које показују изузетне капацитете да уједињују јавно и приватно, државно и законско, како би се прилагодиле потребама институција и друштва. Рад се бави анализом образовања архивиста у Србији и општег стања архивистике са циљем да успостави курикулуме на нивоу основних, мастер и докторских студија, у складу са развијенијим архивским институцијама у свету.

Научни циљ рада огледа се у истраживању развоја архивистике као науке, са нагласком на архивистику у Србији. Дат је општи преглед архивског фонда Републике Србије, као и појединачних архива, укључујући врсте фондова које поседују и њихов значај. Истражене су и законске регулативе, посебно примена Закона о заштити културних добара. Посебна пажња посвећена је правима, обавезама и надлежностима стваралаца архивске грађе, разграничењем појмова и надлежности, али и правима, обавезама и надлежностима архивских институција.

Као резултат истраживања тренутног стања и кадра који у архивима ради, настали су курикулуми за различите нивое архивског образовања, од мастер, преко специјалистичких до докторских студија, с детаљним описима предмета који су неопходни српским архивистима да би одговорили на изазове новог доба. Извршена је систематизација архивске грађе и као предлог, на основу члана 38. Закона о културним добрима и Статута Мегатренд универзитета, дата је Листа категорија регистратурског материјала са роковима чувања примењена на архивску грађу и регистратурски материјал настао у раду Мегатренд Универзитета у Београду од оснивања па на даље.

Друштвени циљ је усмерен у сагледавању: Како архиви доприносе изградњи идентитета код различитих заједница; Да ли је Србији потребан већи број архива, или њихово боље умрежавање; Каква је веза између физичких и виртуелних архива, као и питање да ли је образовни систем прилагођен потребама архивистике.

2. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

Из предмета и циља рада изведене су хипотезе које гласе:

Генерална хипотеза:

Што је архивистика развијенија, то је лакше дефинисати и обогатити културну меморију у Србији.

Основну хипотезу подржавају три помоћне хипотезе које гласе:

Прва посебна хипотеза:

Што су развијенији методи и концепти архивирања, то је лакше приступити националном наслеђу.

Друга посебна хипотеза:

Дигитализација и умрежавање доприносе доступности културног блага и

идентификацији ресурса за његово изучавање.

Трећа посебна хипотеза:

Што је образовни систем прилагођенији систематском делању на подручју архивистике, то су веће шансе за њен развој.

Спроведеним истраживањем потврђене су помоћне хипотезе а тиме и основна хипотеза рада.

4. Кратак опис садржаја

Докторска дисертација под насловом „Улога архива у културној меморији: концепти, теорије и методи очувања националног идентитета“, садржи седам издвојених и логички повезаних целина, након којих следе закључна разматрања, литература и прилози.

У *уводном делу* указано је на значај који архиви имају за друштво и појединца у њему, као друштвене институције и носиоци националног памћења, као носиоци културе сећања. Подвучена је чињеница да растући број докумената и остале архивске грађе изискује редефинисање положаја ових институција у друштву, признавање архивистике као науке и велику потребу за стручним, архивистички образованим а не приученим кадровима.

У *првом поглављу* указано је на појам и елементе националног идентитета у светлу глобализације и то на културни идентитет као на темељ националног идентитета, његове елементе и институције. Апострофирано је културно благо, документација и архивска грађа као културно добро, али и непресушан ресурс за научнике и истраживаче националног идентитета.

Друго поглавље бави се архивистиком, њеном области деловања и законском регулативом, посебно применом Закона о заштити културних добара. Посебна пажња посвећена је правима, обавезама и надлежностима стваралаца архивске грађе, разграничењем појмова и надлежности, али и правима, обавезама и надлежностима архивских институција.

У *трећем поглављу* говори се о моћи архива као стваралаца модерне културне меморије.

У питању је, како се може из рада и закључити, друштвена моћ јер су архиви ти који одређују ток националне меморије држећу у својим депоима грађу од историјског значаја. Говори се, такође, и о установљењу архивистике и као науке и као праксе.

Четврто поглавље представља архивски фонд Републике Србије, као и појединачне архиве укључујући врсте фондова које поседују и њихов значај.

Пето поглавље истражује однос архивистике и културне меморије као неодвојивих сегмената културе сећања. Третман који архивска грађа има говори о степену развоја националне свести и припадност, па је она незаобилазан и пресудан део истраживања историје и историјског промишљања. И, што је можда најважније, неопходно је образовати и производити кадар који ће бити у стању да све ово испрати на најцелисходнији начин.

У *шестом поглављу* говори се о архивистици у дигиталном добу и новом задатку који се поставља пред српску архивистику и чувању грађе у новим облицима. Поставља се и питање да ли су српски архиви спремни за изузетно велики прилив докумената.

Седмо поглавље суштински је одговор на многа питања постављена у овом раду јер говори о неопходним променама у домаћој архивистици, пре свега у области едукације неопходних кадрова за ново, дигитално доба архива. Као резултат истраживања тренутног стања и кадра који у архивима ради, настали су курикулуми за различите нивое архивског образовања, од мастер, преко специјалистичких до докторских студија,

с детаљним описима предмета који су неопходни нашим архивистима да би одговорили на изазове новог доба.

У *закључним разматрањима*, извршен је пресек најважних елемената теоријског истраживања, испитане главна и помоћне хипотезе и дата систематизација актуелних стања и изазова српске архивистике.

5. Остварени резултати и научни допринос

Допринос научном сазнању огледа се у потврђивању улоге и развоја архивистике као науке, у смислу очувања националног идентитета, са нагласком на архивистику у Србији. Разматрана су и права, обавезе и надлежности стваралаца архивске грађе и институција и извршена је анализа трендова у формирању и коришћењу архивске грађе. Такође је утврђено да постојеће архивистичко образовање не одговара потребама струке и науке. Кроз анализу архивског фонда Србије указано је на улогу и важност очувања националног идентитета и културне меморије. Из резултата истраживања и студија случаја, такође, формирана је схема фактора који утичу на очување питања националног идентитета у процесу глобализације, са нагласком на одговорности архивиста у идентификацији, очувању, заштити и стављању на располагање записа и радова у свим облицима и информационих ресурса за које су одговорни.

Подаци су прикупљани у периоду април 2013 – април 2014. године из више извора: библиотеке, архивски депои и центри за информације Архива Србије, појединачни архиви у Србији, регистратуре Архива Србије, Министарство просвете РС, Универзитет у Београду и други.

У истраживању архивске праксе у свету и код нас, основни индикатори су документа организација, регистратурски материјал и архивска грађа, а коришћене су методе посматрања, анализа садржаја прикупљених докумената и студија случаја. Основни индикатори у истраживању су садржаји који се односе на заштиту архивског, националног блага. Заступљеност одређених видова коришћења архивског блага, доказана је емпиријским истраживањем, као и квантитативном и квалитативном анализом добијених података.

Резултати истраживања приказани су у већини дескриптивно, делом табеларно. На основу резултата изведене су образовне потребе архива у Србији и предлог образовних програма из области архивистике на три нивоа: специјалистичке, академске и докторске студије.

Основна, прва и друга помоћна хипотеза тестиране су општенаучним методама анализе и синтезе у прикупљању и обради података, индукције и дедукције, класификације и генерализације. Трећа помоћна хипотеза тестирана је компарацијом података о потребама и расположивим ресурсима у области архивистике.

Како истраживање ове теме захтева интердисциплинарни приступ и анализу предмета истраживања из углова различитих научних дисциплина (историографија, антропологија, социологија, информатика), резултати таквог истраживања у циљу извођења закључака су обрађени свеобухватном аналитичко-синтетичком методом.

У истраживању архивске праксе у свету и код нас, основни индикатори су документа организација, а коришћене су методе посматрања, анализа садржаја прикупљених докумената и студија случаја. Основни индикатори у истраживању су садржаји који се односе на заштиту архивског, националног блага. Заступљеност одређених видова коришћења архивског блага, доказана је емпиријским истраживањем, као и квантитативном и квалитативном анализом добијених података.

Докторска теза под насловом „Улога архива у културној меморији: концепти, теорије и методи очувања националног идентитета“ показала је да архиви имају изузетно широк варијетет употребе као и да помажу институцијама друштва да се ефикасно носе с изазовима комплексног модерног друштва, утемељују демократију и културу, као и друштвени и лични идентитет. Заступљеност одређених видова коришћења архивског блага, доказана је емпиријским истраживањем, као и квантитативном и квалитативном анализом добијених података.

6. Закључак

(Навести да је докторска дисертација/уметнички пројекат урађена у свему према одобреној пријави, да је оригинално и самостално научно или уметничко дело и да су се стекли услови за његову јавну одбрану)

Докторска дисертација магистра Татјане (Кикић) Мишић под насловом „Улога архива у културној меморији: концепти, теорије и методи очувања националног идентитета“ бави се анализом фактора који утичу на очување питања националног идентитета у процесу глобализације.

Резултати добијени овим истраживањем приказани су у већини дескриптивно, делом табеларно. На основу резултата изведене су образовне потребе архива у Србији и предлог образовних програма из области архивистике на три нивоа: специјалистичке, академске и докторске студије.

Комисија сматра да је ова докторска дисертација у свим сегментима урађена према одобреној пријави, да представља самостално и оригинално научно-истраживачко, аналитичко и стручно дело примерено нивоу докторске дисертације.

На основу претходно изложеног и образложења, и с обзиром на то да су се стекли услови за јавну одбрану докторске дисертације, Комисија предлаже Наставно-Научном већу Факултета за културу и медије да усвоји извештај и одобри одбрану докторске дисертације кандидаткиње мр Татјане (Кикић) Мишић под насловом „Улога архива у културној меморији: концепти, теорије и методи очувања националног идентитета“.

Место и датум:
21.04.2015.

Чланови Комисије за оцену подобности
кандидата и теме докторске
дисертације/уметничког пројекта

др Виолета Цветковска Оцокољић,
ванр. проф. ФКМ-а, Мегатренд
универзитет, ментор

др Миливоје Павловић, ред. проф.
ФКМ-а, Мегатренд универзитет, члан

др Беба Ракић, ред. проф.
ФПС-а Мегатренд универзитет, члан